

Corina Oprea

LOGOPEDIE APLICATĂ

Volumul II

**Exerciții pentru prevenirea și corectarea
dislexo-disgrafiei**

Cuprins

Cuvântul autoarei	9	Sunetul și literele î, Î	275
Dislexo-disgrafia	11	Sunetul și literele â, Â	279
Exerciții pentru discriminare vizuală	15	Sunetul și literele b, B	283
Exerciții pentru discriminare auditivă	41	Sunetul și literele ț, Ț	295
Exerciții pentru restabilirea fluenței verbale	57	Sunetul și literele g, G	299
Ghicitori	78	Sunetul și literele h, H	311
Sunetul și literele a, A	87	Sunetul și literele f, F	323
Sunetul și literele m, M	99	Sunetul și literele j, J	335
Sunetul și literele u, U	111	Sunetul și literele z, Z	347
Sunetul și literele n, N	123	Literele k, K	359
Sunetul și literele i, I	135	Grupurile de sunete cs, gz și literele x, X	363
Sunetul și literele e, E	147	Literele q, Q	367
Sunetul și literele r, R	159	Literele w, W	369
Sunetul și literele c, C	171	Literele y, Y	371
Sunetul și literele o, O	183	Sunetul și grupul de litere ce, Ce	373
Sunetul și literele l, L	195	Sunetul și grupul de litere ci, Ci	375
Sunetul și literele ă, Ă	207	Sunetul și grupul de litere ge, Ge	377
Sunetul și literele s, S	211	Sunetul și grupul de litere gi, Gi	379
Sunetul și literele v, V	223	Sunetul și grupul de litere che, Che	381
Sunetul și literele ș, Ș	235	Sunetul și grupul de litere chi, Chi	383
Sunetul și literele t, T	239	Sunetul și grupul de litere ghe, Ghe	385
Sunetul și literele p, P	251	Sunetul și grupul de litere ghi, Ghi	387
Sunetul și literele d, D	263	Bibliografie	389

Dislexo-disgrafia

Pentru o mai bună înțelegere a tulburărilor dislexo-disgrafiilor, le voi prezenta pe scurt.

Dislexie – tulburare de citire, constând în dificultatea unei persoane de a citi corect.

Disgrafie – tulburare de scriere, constând în dificultatea unei persoane de a scrie corect.

Dislexo-disgrafie – perturbare a învățării citirii și a scrierii; presupune o tulburare de integrare fonetică, marcând insuficienta capacitate de discriminare a sunetului în cuvântul auzit și a semnelor grafice în cuvântul citit, ceea ce duce, pe de o parte, la greșeli de scriere în dictare și, pe de altă parte, la o citire greșită a scrierii. (conf. Jadoulle A.)

Semiologie

- exprimare cu dificultate, limbajul expresiv fiind afectat;
- inversiuni, repetări, omiteri, adăugiri, confuzii, modificări de litere, silabe, cuvinte etc.;
- neînțelegerea completă a cuvintelor citite sau scrise;
- însușirea cititului și a scrisului se face mult mai greu în comparație cu alți copii, de aceeași vârstă;
- scrierea de mână este dezordonată;
- puține cuvinte achiziționate, vocabular redus cu agramatisme;
- confundă literele asemănătoare la scris, dar și la citit;
- probleme de grafie (incorectă sau atipică);
- prezintă dificultăți de articulare, omisiuni, substituiri ale anumitor foneme;
- învață greu cuvinte noi, memorează cu dificultate o strofă simplă de poezie;
- capacitate limitată de a susține o conversație;
- nu poate să redea în câteva propoziții un text auzit sau citit;
- structură frazeologică limitată;
- greșeli de lectură, retard de lectură etc.

Cauze care pot determina dislexo-disgrafia:

- slaba dezvoltare a motricității fine sau generale;
- deficiențe de vedere;
- tulburări auditive;
- nedezvoltarea sau insuficienta dezvoltare a auzului fonematic;
- tulburare sau nedezvoltare a limbajului receptiv, a limbajului expresiv etc.;
- afecțiuni psihogene;
- afecțiuni neuropsihice sau alte afecțiuni medicale;
- tulburări clinice (în mod special afecțiunile neuropsihiatrice, genetice etc.);
- tulburările psihogene (amplificate de stresori, traume, probleme psihosociale etc.);
- mediul de viață, de activitate și de educație (factori educaționali nefavorabili).

Clasificarea dislexo-disgrafiei

În lucrul cu copiii, de-a lungul anilor, am întâlnit următoarele forme de dislexo-disgrafie:

- **vizuală** – determinată de tulburările vizuale;
- **auditivă** – determinată de tulburările auditive;
- **fonematică** – această formă apare când auzul fonematic este nedezvoltat sau insuficient dezvoltat;
- **motrică** – determinată de o insuficientă dezvoltare a motricității fine sau generale, scrisul se deformează, devenind neciteț.
- **de lateralitate** – când lateralitatea dominantă este schimbată cu lateralitatea secundară, când copilul nu este supravegheat de părinți la biroul sau masa de lucru, colorează sau face grafisme, întâi cu mâna dreaptă, apoi cu mâna stângă sau invers.

În această situație, cel mai afectat este scrisul, iar la citit, copiii au tendința să înceapă să citească de la capătul opus.

Alte probleme importante pot fi determinate de lateralitatea încrucișată.

– **simplică** – această formă de dislexo-disgrafie este parțială, și apare la copiii cu inteligență normală, în general în primii ani de școală, până se obișnuiesc cu noile cerințe ale școlii. Sunt copii care, din diferite motive, învață mai greu să scrie și să citească.

– **temporo-spațială** – copiii care nu sunt orientați temporal și spațial, când citesc un enunț sau un text sar peste rânduri, de multe ori citirea este pe diagonală, iar la scriere, pe lângă faptul că scrisul este ilizibil, cu litere alungite sau deformate, și scrierea este pe diagonală.

– **de mediu și educație** – unii copii sunt foarte talentați, sunt înzestrați genetic, au multe abilități, dar mediul și educația nu-i ajută să se dezvolte din punct de vedere cognitiv. Educația este furnizată și de mediul în care trăiește individul, educația este o formă organizată și sistematică de formare a personalității umane.

Ereditatea, mediul și educația sunt implicate în dezvoltarea psihică a individului.

– **liniară** – mulți copii cu afecțiuni medicale, în special cei diagnosticați cu tulburare de spectru autist, nu respectă liniatura; la scriere, sar peste spații.

– **psihogenă** – stresul, emotivitatea crescută, traumele și alte tulburări psihologice pot determina dislexo-disgrafia psihogenă.

Mulți copii au dislexo-disgrafie determinată de emotivitate crescută.

– **de ritm și fluentă** – din cauza balbismului, care determină repetări de sunete, silabe și cuvinte, fragmentare a cuvintelor, vorbire precipitată etc., apare și această formă, mai ales la persoanele cu debut de balbism în prima și a doua etapă de vârstă a copilăriei.

– **constituțională** – afecțiunile neurologice periferice sau centrale, afecțiunile genetice, neuropsihiatrice etc., pot determina această formă de dislexo-disgrafie, care, în general, în unele cazuri se poate corecta, dar la cazurile profunde, nu poate fi corectată.

Evoluția tulburărilor dislexo-disgrafice depinde de mai mulți factori:

- forma tulburării (ușoară, moderată, severă și profundă);
- precocitatea depistării;
- tipul de tulburare (severă – primară sau secundară);
- deficiențe de vedere sau auz, afecțiuni ale SNC etc.;
- tulburare de limbaj; slaba dezvoltare a auzului fonematic;
- instabilitate emoțională;
- mediul de viață, factori educaționali nefavorabili;
- necooperarea copilului la ședințele de logopedie;
- regularitatea ședințelor de terapie logopedică;
- suportul oferit copilului de către familie (suficient sau insuficient);
- coordonarea și cooperarea între familie și școală etc.

- 5 Subliniază litera **e** cu albastru și litera **l** cu negru.

e b l g e d z t l r p f r l a e u w b f l x e v l u i ț p e ș i m

- 6 Subliniază litera **s** cu albastru și litera **ș** cu portocaliu.

s a r m t ș o c r e s j a p w ș z x p t ț s d o b ș f g k l s n u v h y ș

- 7 Subliniază litera **t** cu albastru și litera **ț** cu roz.

t c s d r ț f g h t b n x z u ț w l i p t r u h î ț â ș d t y o l n q ț a r

- 8 Subliniază literele **d**, **b**, **p** cu următoarele culori: **d** – albastru, **b** – roșu, **p** – galben.

a c d s t r b z e f j h p g l o i d w z v b u x r p m d n b ț p â î ă ș

9 Subliniază litera **i** cu albastru și litera **î** cu roșu.

d r t i s x v î z m n b i h j î k l ț w î p o t ș î ă b u y i d g ț q a s î v

10 Subliniază litera **d** cu albastru și litera **b** cu galben.

s a r d i c u l b z v b m n d r p b w e î d ă j h g b ș o u y q d

11 Subliniază literele **a**, **ă**, **â** cu următoarele culori: **a** – albastru, **ă** – galben, **â** – roșu.

a p o i ă s c ș â a o u r a w z x q ă m n ș f a j u t ă g h â i

12 Subliniază literele **a**, **ă**, **â** **o** cu următoarele culori: **a** – albastru, **ă** – verde, **â** – maro, **o** - galben.

a b ă s t â d r f o z x c a e ă k l i â q p r o d a m n ă v c â z o